በወልቃይት ጠገዴና ቃብቲያ ሁመራ ህዝብ ላይ የታቀደው ድቡቁ የህወሓት ሴራ ሲጋለጥ

በቅድሚያ ይህንን ድብቅ የወያኔን ሴራ የሚያጋልጠውን ሰነድ ከነትርጉሙ ለላኩልን ወገኖቻችን ከልብ እናመሰግናለ። **መጋቢት 2008 ዓ.ም**

ከዚህ በታች የምታነቡት በትግረኛ ተጽፎ የህወሓት ባለስልጣናት የተወያዩበትና የተስማሙበት ድብቅ መረጃ ነው። ይህ ረቂቅ ዶኩመንት በወያኔም ባለስልጣናት ተቀባይነት አግኝቶና ጸድቆ በተግባር በአስቸኳይ በወልቃይት ጠገዴና ቃብቲያ ሁመራ ህዝብ ላይ በተግባር ላይ እንዲውል ስምምነት ተደርሶበታል።

ይህ በትግረኛ የተዘጋጀውና ወደ አማርኛ የተተረጎመው ሰንድ የተዘጋጀውና በህወሃት ባለስልጣናት እንዲተገበር ያቀረበው በብዕር ስሙ **<u>ዘጽኣት ኣናንያ</u>** በሚል ስም የሚታወቅ እውነትኛ ስሙ ግን **<u>ጎይቶኦም የማነ ገብረኣናንያ</u>** የተባለ ቀንደኛ የህወሃት ስውር ፊታውራሪ ነው።

ከትግረኛ ወደ አማርኛ የተተረጎመውን ከዚህ ቀጥሎ ያንብቡ። በትግረኛ የተጻፈው በመጨረሻዎቹ 3 ገጾች ላይ ማንበብ ይቻላል።

****

ባለፉት 15 ኣመታት በትንሽ ግለሰቦች ሲነሳ የቆየ ባሳለፍናቸው ትንሽ ኣመታት ደግሞ የተቃውሞ ቅርፅ እየያዘ እየመጣ ያለው በምዕራባዊ ዞን ወረዳ ጠለምትና ግላዊ ጥቅማቸው የተነካባቸው ግለሰቦች በኣሜሪካ በሚገኙት **የሰሜን ጎንደር ወልቃይት ጠገዴ እድርና በጎንደር ህብረት** በሚባሉ የስምሪት ኣሰላለፍ እየተረዱ ይመለከተናል በሚሉት የወልቃይት ጠገዴና ጠለምት ኣካባቢ እጆጃቸው ለኣንዳችም የልማት ስራ እንኳ ሳያነሱ ለነዚያ የግል ቅሬታ ያለባቸው ሰዎች በማሰባብሰብ የገንዘብ፣ የሞራልና ሓሳብ ምክር ሙሉ ድጋፍ በመስጠት ለኣራቱም የትግራይ ወረዳዎች ነዋሪዎች የኣማራ ማንነት ጥያቄ እንዳላቸውና በማንነታቸው ወደ ሚመስላቸው የኣማራ ማንነት ሊመለሱ እንደሚፈልጉ በማስመሰል ህዝብ ያልጠየቀው ጥያቄ በመያዝ ከህግ ውጭ የማንነት ኮሚቴ በማቋቋም ወደ ፌደረሽን ምክር ቤት፣ የኣማራ ክልል ርዕሰ ኣስተዳደርና ሌሎች የፌደራል ኣካላቶች እንደደረሳቸው በተለያየ መልክ ተሰራጭቷል።

ይህ ጉዳይ ሕጋዊ ለማስመሰልና ለማሰራጨት ሰንደቅ ጋዜጣ በ28 ቀን 2008 ዓ/ም ዕትም ኣድምቆ ለማቅረብ ሞክሯል። ከዚህ በተጨማሪ በትምክህተኞች ሃይል የሚመሩ ሚዲያዎች እየተሰራጨና እየተስፋፋ መጥቷል ፣ እየመጣም ነው። ከዚህ በመሻገር ደግሞ በውጭ ከሚገኙ ሚሊዮን ዶላሮች ለዚህ ኣላማ ለማዋጣት ዝግጁነታቸው በማጠናቀቅ ለጦርነት እስከ የማነሳሳት ስራ ለመስራትና ከጎጃምና ኣብዛኞቹ የጎንደር ወረዳዎች

የገንዘብ እርዳታ የሚደረግላቸው በቀን ሰራተኛነት ስም ወደ ምዕራባዊው የትግራይ ዞን (ወልቃይት፣ጠገዴ፣ ቃብቲያና ሁመራ) በብዛት በማስገባት ኗሪ ለማድረግ በተዘጋጁብት ግዜ እና ከኣማራ ክልል ኗሪ ለዚህ እንቅስቃሴ ለመደገፍ ከጎናቸው በቆሙበት ስኣትና በትንሽ የብኣዴን ኣመራር ካድሬዎች ኣይዟችሁ እያሉ ባሉበት ስኣት ትግሬዎች እንደትግሬነታችን ተነሳስተናል ወይ የሚል ጥያቄ እንድታነሳ ያድርጋል። የዚህ ምልክት በዚህ ሳምንት በፌስቡክ የተለቀቀው የ13 ደቂቃ የቅስቀሳ ቪድዮ በቋራ ይካሔድ ወይንስ በኣርማጭሆ ብዙ ሰው በተገኘበት ዳስ ተጥሎ የሙብልና የመጠጥ ግብዣ ተደርጎ ቅስቀሳ ሲደረግ ከላይ ያለውም ሆነ ታችኛው የብአዴን ኣመራር ኣያውቅም ማለት የዋህነት ነው።

ስለሆነ በትግራይስ እንደ ህወሓት ምንና ምን ስራዎች እየተሰሩ ነው የሚል የብዙ ትግሬዎች ጥያቄ እንኳን ቢሆንም በሚስጥር እየተሰራ ከሆነ ጥሩ ሆኖ ሳለ ህወሓት በመሬት ጉዳይ ተዝናንታ ስትቆይና በድረስ ድረስ ባለቀ ስኣት ብትሯሯጥ ግብ ሳይመቱ የመቅረት የነበሩዋት ክፍተቶች ኣሁንም እንዳይከሰት እንድትጠራጠር ያደርግሃል። ይህ በኢትዮጵያ የመንግስት ሽግግር ግዜ የኣማራና ትግራይ ክልል ሲከለሉ የነበረው የህወሓት ቅንነት ግን ደግሞ የብአዴን ተንኮል ታይቷል። ለምሳሌ፡- ግልፅ በሆኑ ኣከባቢዎች በግልፅ የሚወሰድ ሲሆን በእነዛ የሁለቱም ብሔረሰቦች የሚገኙበት ኣካባቢ ማለትም የትግርኛ ተናጋሪዎችና የኣገዉኛ ተናጋሪዎችም ተደበላልቀው የሚኖሩበት ከሰቆጣ እስከ ኣበርገሌ ፊናርዋ የትግርኛ ተናጋሪ ነህ ወይስ የኣገውኛ እየተባሉ በሚጠየቁበት ግዜ በብአዴን የተሸረበ ተንኮል ለሁለቱም ቋንቋ እኩል የሚችላቸውን ህዝብ ትግርኛ ትችላለህ ሆይ ተብሎ ሲጠየቅ ኣልችልም የሚል ጭንቅላቱ ነቅንቆ ምልክት ሲያሳይ በተቃራኒው ደግሞ ኣገዉኛ ትችላለህ ሆይ ተብሎ ሲጠየቅ ኣዎ ብሎ መልስ እንዲሰጥ ውስጥ ለውስጥ ተሰርቶበት በኣብዛኛዎቹ ድል ሲቀናቸው በተወሰኑ የፊናርዋ ኣካባቢና በግማሽ የኣበርገሌ ኣካባቢ ተደናቅፈው በዚህ ምክንያት ፊናርዋ ከፊል የኣበርገሌ ወደ ትግራይ ሲሆኑ እነዛ ብዙዎቹ ቀበሌዎች ግን ወደ ኣማራ እንዲከለል ተደርጓል፤ ይህ የክልሎች መነሻ ክለላ ስለነበረ ብዙ ጥያቄዎችን ኣላስነሳም። ከክልላችን ውጭ ባሉ ስንመለከት ደግሞ ከ1998 እስከ 2008 ዓ/ም የይገባኛል ጥያቄዎች የሶማሊ ክልል ከኦሮሚያ ክልል ፤ የደቡብ ክልል ከኦሮሚያ ክልል በሁለቱም በኩል ጥያቄ የተነሳበት ኣከባቢዎች በፌደረሽን ምክር ቤት ወደ ሪፈረንደም እንዲቀርብ በማድረግ ልክ ይሁን ኣይሁን እልባት ተደርጎበታል። ለምሳሌ፡- በሶማሊና ኦሮሚያ ክልል የተነሳው የይገብኛል ጥያቄ ከመኢሶና ኣዋሽ ወንዝ ጥግ እስከ የኬንያ ኣዋሳኝ የሚዘልቅ ብዙ ወረዳዎችና ቀበሌዎች ያቀፈ ነበር። በዚህ ሁኔታ ሁለቱም ክልሎች ኮሚቴ ኣቋቁመው የሪፈረንደም ቀን የሚያደርስ የስብከትና ብዙ ሚሊዮን ብር በጣም ብዙ ሺ ኩንታል ስንዴ እና ሩዝ እንዲሁም ዘይት ለህዝቡ በዋነኝነት ለጎሳ መሪዎችና የኣገር ሽማግሌዎች እንዲሁም ተሰሚነት ላላቸው ወገኖች ሲሰጡ ከቆዩ ብኋላ የቋንቋቸው ተናጋሪዎች እንደስጦታቸው መጠን፣እንደ ስብከታቸው፣ ተንኮላቸውና ቅልጥፍናቸው መጠን ወረዳዎችና ቀበሌዎች ኣግኝተዋል። በኦጋዴን ሰራዊት መከላከል ምክንያት ደካማ ውስጣዊ ኣሰራር የነበረውን የሶማሊ ክልል የተሻለ የኮሚቴዎች ኣወቃቀር፣ ብር፣ ስንዴና ሩዝ የነበረው

የኦሮሚያ ክልል በጣም በበለጠ ሁኔታ ድል ሊቀናው ችሏል። በአሁኑ ስኣት ኣብዛኞቹ የሶማሊ የነበሩ ወረዳዎችና ቀበሌዎች በማጉረምረም ላይ ናቸው። ተታለን ወደ አሮሚያ ሔደን አሁን ልጆቻችን ቋንቋቸውን ትተው በአሮምኛ በግድ እየተማሩ ነው፤ ያለ ቋንቋችንና ኣስተዳደራችን እየተዳደርን ነው ይላሉ። **ይሁን እንጂ የማይመለስ ንስሓ መሆኑ ግን በሚገባ ተረድተዋል።**

ይህ ከላይ የተገለፀው በእኛ ላይ እንዳይደገም እኛ ትግሬዎች ምን ብናደርግ ነው የሚሻለው?

የወልቃይት ጠገዴና ኣካባቢዎቹ የታወቁ የናይዝጊ ልጆች መሆናቸው ያ መሰረቱ የማይጠፋው የናይዝጊ ቤተ መንግስትና የትግርኛ ታናጋሪዎች መሆናቸውን የሚያጠያይቅ ስላልሆነ የፅሑፍ ሓተታ ኣያስፈልገንም። ታዲያ ለምን? ቢሉ ከፊላችን እያወቅን ከፊላችን ደግሞ በየዋህነት እንዳንዘናጋ ወይ ደግሞ ብአዴን ያን ውስጣዊ የክልላዊ ስልጣን ተቀባይነቱ ለማናር ብሎ ብአዴን ህዝብ እየጠዬቀ ነው በሚል በግልፅ ጥያቄው ለፌደረሽን ምክር ቤት ሊያቀርብ ስለሚችል ሳንታለል ተዘጋጅተን መቆየት ስልያስፈልገን ነው። ይህ የተንኮል ምልክት በታየባቸው የምዕራባዊ ዞን ኣካባቢዎች ብቻ ሰርተን የምንተኛ ሳይሆን በራያ ኣንዳንድ ኣካባቢዎችም በልዩ ሁኔታ ደግሞ ራያ ኣላማጣ፣ኦፍላ፣ በኮረም ከተማና ኣላማጣ ከተማ ጭምርም ሊሰራበት ይገባል። ለዚህ ደግሞ በግልፅና በውስጣዊ ኣሰራር ሊተገበሩ የሚገቡ ኣንገብጋቢ መርሃ ግብሮች ኣሉ። እነዚህም፡-

ሀ. በግልፅ ሊሰራባቸው የተገቡ መርሃ ግብሮች

የህወሓት ፓርቲ ገዢዎችና በትግራይ ክልል ብቻ የተመሰረቱት ተቃዋሚ ፓርቲዎች ከመወነጃጀል ስራ ነፃ ሆነው **በትግራይ የበላይነት** ኣላማ ኣምነው **የዚህ ክልልና ሃገር** እድገት ለማረጋገጥ የኣቋምና የመተማመን የምናይበት ግዜ እየናፈቀን ነው። ይህ ኣሁን ያለንበት ግዜ ደግሞ ይሔን ጉዳይ ኣጥብቆ የሚፈልግበት ሁኔታ መሆኑ ማስተዋል ይጠይቃል። በኦሮሚያ ያሉ ተቃዋሚዎችና ገዢው ኦህዴድን ብናይ በሉኣላዊነትና የህዝብ የድህንነት መብትና ተጠቃሚነት የተዋሃዱና የተናበቡ ሆነው ይታያሉ።

በወረዳዎች ያለው የመልካም ኣስተዳደር እጦትና በሕብረተሰቡ መሰላቸትና ማጉረምረም ስለሚፈጥር ለእነዚህ እየተነሱ ያሉ ጥያቄዎች የሚበቅሉበት በማዳበሪያ የተዘጋጀ ለም መሬት በራሳችን እየፈጠርንላቸው ስላለን በኣፋጣኝ የሚታረምበትና ስርኣትና መልክ የሚይዙበት ሁኔታ መፈጠር ኣለበት። ወደ ምዕራባዊው የትግራይ ዞን (ወልቃይትና ጠገዴ) የሚላኩት የተሾሙ የዞንና የወረዳ ኣመራሮች፣ የፍትህ ኣካላት በደጋማው የትግራይ ኣካባቢዎች **ደካማ የስራ ኣፈፃፀም ያላቸውና ጥፋትም ያላቸው በቅጣት መልክ** ወደ ኣካባቢው እንዲላኩ መደረጉ፤ መምህራን፣ የጤና ባላሙያዎች እንዲሁም ሌሎች ባለሙያዎች ደግሞ **ለስራቸው መጀምሪያ ልምድ እንዲያገኙበት እንዲሆን ተደርጎ የተፈረደበት ኣካባቢ** ነው። ይህ ደግሞ በኣካባቢው ልማትና መልካም ኣስተዳደር ትልቅ ኣሉታዊ ተፅእኖ ኣለው።

የመፍትሔ ሓሳብ፦ ያ ኣካባቢ በልማት ተጠቃሚ የሚሆንበትን በተጠቃሚነቱ በጎረቤቱ ከሚገኙት የኣማራ ክልል ወረዳዎች የተሻለ የልማት ተጠቃሚ ሆኖ በሚያይበት ግዜ ትግሬነቱ ኣጠናክሮ የሚቀጥልበትና ለሚመጡ የትግሬነቱ ጠላቶች በጣም ኣጠንክሮ የሚዋጋበት ሁኔታ ስለሚፈጥር በዚህ ጉዳይ በጣም ተጠናክሮ ቢሰራበት ዘላቂ መፍትሔ ያስገኛል። በተጨማሪ ከምዕራባዊው የትግራይ ዞን ውጭ ብንመለከት እንኳን በደርቅ የተጠቁ የኣማራ ክልል ወረዳዎች ዋግህምራና ራያ ቆቦን በቂ የሰውና እንሰሳ ምግብና የመጠጥ ዉሃ ሲቀርብላቸው በኣንፃሩ ደግሞ በእነዚህ ኣከባቢ የሚገኙ የኣማራ ክልል ኣዋሳኝ የሆኑ የትግራይ ወረዳዎች እንደ ጣንቋ ኣበርገሌ፤ ሰሓርቲ ሳምረና ራያ ለሰዉና እንሰሳ የሚያስፈልግ ምግብና የመጠጥ ውሃ ከጅምር በዘለለ የሚታይ ስራ ኣለ የሚያስብል ኣይደለም። ራያ ቆቦ ከከርሰ ምድር በሚገኝ ውሃ በመስኖ ሲለማ በኣንፃሩ ደግሞ ቀድሞ የተጀመረው የራያ መስኖ ስራ በትግራይ ስላልተሰራበት የራያ ትግራይ ህዝብ ለልማት ተጠቃሚነት ሲል ወደ ኣማራ ክልል ከሔድን እንደራያ ቆቦ እንለማለን የሚል መንፈስ ፈጥሮ ችግር እስከሚፈጠር ድረስ እንዲያድግ ሰለማያስፈልግ በፍጥነት መፍትሔ ቢደርግለት ኣሁንም ጠቀሜታን ያስገኛል።

<u>ሀ. በውስጣዊ ኣሰራር ሊተገበሩ የሚገባቸው መርሃ ግብሮች</u>

1. ለእነዛ ከህግ ውጭ ኮሚቴ ኣቋቁመው በኣካባቢውና በውጭ (በኣሜሪከ ኣውሮፓና ሌሎች ኣግሮች) እየተንቀሳቀሱ ያሉትን ኮሚቴና ኣባላቶቹ ጉዟቸው የሚደናቀፍበትና በተጓዙበት ሁሉ እንቅፋት እንዲያጋጥማቸውና ተስፋ እንዲቆርጡ ጠንክሮ መስራት ያስፈልጋል። ይሔም በዛ በሚንቀሳቀሱበት ቦታ ባሉ ትግሬዎችና የትግራይን ጣዕም በሚገባ የሚያውቁ ኣካላት በሚስጥር ሊሰራና ሊከናወን ይችላል።
   እነዚያ ኣባላቶቹ ጉዟቸው የሚያቋርጡበትና ከሕብረተሰቡ እንዲሁም ከቤተሰቦቻቸው ጫና እንዲያድርባቸው መስራት ያስፈልጋል። **በዚህ የማይመለሱ ከሆነ ደግሞ <u>ከሕብረተሰባቸውና ቤተሰቦቻቸው የሚለዩበት ስራዎች መስራት የግድ ይለናል</u>**። ለዚህ ሃሳብ የሚያንቀሳቅሱ ኣባላት፣ ኮሚቴውና ተባባሪዎቻቸው ከማህበራዊ ኣገልግሎት እንዲገለሉ መስራት፤ሆቴል ፣ መኪና ወዘተርፈ እንዲጠቀሙ በሚቀርቡበት ግዜ ለባለንብረቶቹና ኣግልግሎት ሰጪዎቹ የማንቂያ ሰራ በመስራት እነርሱ የሚፈልጉትን ኣገልግሎት እንዳያገኙ በማድረግ ባለንብረቶቹ ግዴታዎቻቸው እንዲወጡ መስራት ያስፈልጋል።
2. ይህ የትግራይ የቆላ ኣካባቢ ህዝብ (ምዕራባዊው ዞን)በደጋ ከሚኖረው የትግራይ ህዝብ ጋር ስነ-ልቦናዊና ማህበረ-ኢኮኖሚያዊ ግንኙነት እንዲደለደል ማድረግ። የወልቃይት ጠገዴና ቃብቲያ ሁመራ ወረዳዎች ካለፉት መንግስታት ጀምሮ እስከ ኣሁን ድረስ ማህበረ-ኢኮኖሚያዊ ግንኙነቱና ማዕከሉ የጎንደር ከተማ ብቻ እንዲሆን ነው የተፈረደበት። የንግድ ሸቀጣ ሸቀጦች ከፋብሪካ ውጤቶች እስከ ኣትክልቶችና ፍራፍሬዎች የሚቀርብለት ከጎንደር ብቻ ነው። ለተጨማሪ የግል ትምህርት ልጆቹ የሚጓዙት ወደ ጎንደር ነው፤የሱዳን ሸቀጣ ሸቀጦች የሚገኝበት በመተማ በኩል ነው፤ በትግራይ ምዕራባዊው ዞን (በወልቃይት ጠገዴና ቃብቲያ ሁመራ) **እንደምንም ተጠጋግቶ ተጣቦ ኣርሶ ብር ያጠራቀመ ሰው ሲኖር ህንፃና የንግድ ቤቶች የሚሰራበትና**

የሚከትምበት ጎንደር ወዘተርፈ...ይህ በጣም ሓይለኛ የሆነ ስነ-ልቦናዊና ማህበረ-ኢኮኖሚያዊ ጫና ፈጥሮ ስለሚገኝ ይሔን ችግር ለመቀልበስ ደግሞ **ደረሰኝ የሌላቸው ሸቀጣ ሸቀጦች ከጎንደር እንዳይመጡ የክልከላ ጫና ሰለባ እንዲሆን በማድረግ** በተቃራኒው ከደጋማው የትግራይ ኣካባቢ ጋር ግንኙነት ለማጠናከር ደግሞ በሽሬና መቀሌ የሚገኙ ታላላቅ ነጋዴዎች በልዩ ሁኔት በማናገር በኣከፋፋዮች ደረጃ ከሁሉም ዓይነት የንግድ ዉጤቶችና ሸቀጣሸቀጦች **ከጎንደር ከሚመጣው ንብረት ሁሉ በጣም በቀነሰ የዋጋ መጠን ቢያንስ ግን ተመጣጣኝ በሆነ ዋጋ ሙሉ ብሙሉ የሚሸፈንበት መንገድ በኣጭር ግዜ ውስጥ መፈጠር ኣለበት**። ከሽሬ ጀምሮ በሉግዲ በኩል የተዘረጋው ጥርጊያ (ሱዳንና ትግራይ የሚያገናኘው የጥርጊያ መስመር) በጣም ተጠናክሮ በፍጥነት እንዲሰራበትና ይህ የጥርጊያ መስመር እንዲጠናከር በጣም ጠንክሮ መስራትና ማገዝ፤ በዚህ ጉዳይ ከሱዳን ጋር በጥልቅትና በፍጥነት መወያየት ያስፈልጋል።

የትግራይ ኪነ-ጥበብ በተለይ የትግርኛ ዘፈኖች ብናያቸው በሁሉም ዘፈኖቹ ሲጠሩ የምንሰማቸው የኣካባቢ ስሞች ትግራይ ማለት ከሽሬ የሚመለስ እንደሆነ የሚሰብኩ ናቸው። ይህን ችግር ከመሰረቱ በማረም ወልቃይት፣ ጠገዴ፣ ጠለምትና ሁመራ ያካተተ እንዲሆን የትግራይ ጥበበኞች እንዲያስቡበት ማድረግ፤ ምክንያቱም በኣማርኛ ቋንቋ የሚዘፈኑ የጎንደር ኣካባቢ ስም የሚያነሱ ዘፈኖች ሁሉ ብንመለከት **ኣሁንም ያልተዋቸው በሽታ የእነዚህ ኣካባቢ (ወልቃይት፣ ጠገዴ፣ ሰሜን፣ኣርማጭሆ፣ጠለምትና ሁመራ) ስም ሳይጠሩ ኣያልፉም**። ስለሆነም የጥበብ ድርሻ በሰው ልጅ ስነ-ልቦና ከፍተኛ ተፅእኖ ስላለው የትግራይ ጥበበኞች ልንሰራበት ይገባል። የቆላው የትግራይ ተወላጅ (ወልቃይት፣ ጠገዴ፣ ሁመራ፣ ቃብቲያና **ጠለምት**) **ከጎንደር ታሪክ በላይ በኣክሱምና ይሓ ታሪክ ኩራት እንዲሰማዉና የእኔነት ስሜት እንዲያድርበት ማድረግ የግድ ያስፈልጋል።** ከኣጤ ቴድሮስ ታሪክ በላይ የኢትዮጵያን ዳርድንበርን ለማስከበር ላይ እና ታች እያለ ሳለ የሞተውን የኣጤ ዮሃንስ ኣራተኛ ጀግንነት ኣውቆ እንዲኮራበትና እንዲመካበት ቢደረግ **የትምክህተኞቹ የኣማራዎቹ ተግባር ማለትም ከድሮ ጀምሮ በተዋረድ የመጣውን ክፋታቸውና ዉሸታቸው እንዲሁም የትግራዋይን ስም የማጥፋትና በወሬ በማስተጋባት ብልግና እንደሰሩ በማስተማር** በተቃራኒው ደግሞ የትግራይና ትግራዎትን የበላይነትንና ብሔርተኝነትን ከፍ በማድረግ በውስጣዊ ስብከት እንዲያስተጋባ በማድረግ ጫና መፍጠር።

3. የሐይማኖት ኣባቶች ግዴታዎች፡-

በኣካባቢው ኣብዛኛው የኦርቶዶክስ ሐይማኖት እምነት ተከታይና የትግርኛ ቋንቋ ተናጋሪ በመሆኑ በኣብያተ-ክርስቲያናት ላይ የሚደረጉት ስብከቶችና ኣገልግሎቶች ከኣማርኛ ሙሉ በሙሉ ነፃ እንዲሆኑ በማድረግ በትግርኛ እንዲገለገሉ ማድረግ። በኣከባቢው ወደ ሚገኙ ኣብያተ-ክርስቲያናት የሚመደቡ ገበዝ፣ ቀሳውስትና ዲያቆናት ከኣካባቢ ሰዎች እንዳለ ሆኖ በተጨማሪ ሙሉ በሙሉ ትግርኛ ብቻ የሚናገሩ ኣገልጋዮች ከሁሉም የደጋው የትግራይ ኣካበቢ የሚመደቡበት ሁኔታ በማመቻቸት የመስበኪያ ቋንቋ ትግርኛ እንዲቆጣጠረው

ማድረግ። ይህም ማለት ያ ኣሁን ያለው የኣካባቢው የኣብያተ-ክርስቲያናት ኣገልግሎት የኣማርኛ ቋንቋ የበላይነት የሚያራምዱ የጎንደሬዎችና የጎጃሞች ቋንቋ ለትግርኛ ቋንቋ የሚቆጣጠረው ስለሆነ ነው፡፡

4. የኣካባቢው ተወላጅ የሆኑ ተሰሚነት ያላቸው የኣገር ሽማግሌዎች፣ የሐይማኖት መሪዎችና ሃብታሞች ትግሬነታቸው እንዲኮሩበትና ለእነዛ በመሓል ስሜት ያሉ ሰዎች ሰብከው የሚያመጡበት ሁኔታዎች ለመፍጠር መነጋገርና መግባባት በመፍጠር እንዲሰሩበት ማድረግና በልዩ እንክብካቤ መያዝ ያስፈልጋል።
5. የኣካባቢው ኗሪ ተወላጆች በመንግስት ስራዎችና በግል ስራዎች በሁሉም የትግራይ ደጋማው ኣካባቢ ከሚኖሩብት የተሻለ ስራ እንዲሰሩ ማድረግና ከትግራይ ነጋዴዎች ጋር ጥብቅ ሁኔታዎችና ግንኙነት እንዲኖር መፍጠር። በተቃራኒው ደግሞ ወደ ትግራይ ምዕራባዊው ዞን የደጋማው የትግራይ ህዝብ በብዛት በማምጣት ቋሚ ኑሮ የሚኖርበትና የሚመራበት ሁኔታዎች በመፍጠር ይህ መርሃ ግብር በፍጥነት እውን እንዲሆን ማድረግ ኣስፈላጊ ነው።
6. ኣዳዲስ የሰፈራ ማዕከሎችን በማቋቋም በሽራሮና ሁመራ የጥርጊያ መስመር ፈቃደኛ የወልቃይትና የጠገዴ ተወላጆች በዛ ኣድርገን ከሌላ ኣካባቢዎች ኣደባልቆ በሰፈራ ማዕከሎች ማስፈር። *በኣማራ ክልል ድንበር የሚገኙ ኣዋሳኝ የወልቃይትና የጠገዴ ቀበሌዎች ላይ ከትግራይ በሚመጡ ሰፋሪዎች በቋሚነት እንዲሰፍሩና በእርሻና ንግድ በጣም ፈጣንና ጠንካራ እንዲሆኑ በማድረግ* ***የተለያዩ የብድር ኣገልግሎት እንዲያገኙ በማድረግ እንዲሁም ግብር እንዳይከፍሉ በማድረግ በቋሚነት የሚኖሩበት ሁኔታ ማመቻቸት፡***
7. በባላባት የወልቃይት ጠገዴ ተወላጆችና ለስራ ከደጋው የትግራይ ኣካባቢበሔዱትና በሚሔዱት የትግራይ ተወላጆች መካከል በትዳር በሰፊው እንዲገናኙ በማድረግ **የትግራይ ልጆች ኣንድነት እንዲጠነክር መስራት ያስፈልጋል**። በመጨረሻ እነዚህ የመሳሰሉትን *የሚነሱ ጥያቄዎች የሚከታተል* ***ውስጣዊና ሚስጥራዊ ኮሚቴ በማቋቋም መፍትሔዎችን ያፈላልጋል፤ በትምክህተኛ የኣማራ ሓይል በኩል የሚደረጉ ዉስጣዊና ዉጫዊ እንቅስቃሴዎች በትኩረት መከታተል ያስፈልጋል።***

(ዘጸአ/ ኣኽንያ)

ድም ያዕረብሎት ጹሑፍ የትግርኛው ቅድ ከሞላ ንደል ይሄው .

ወደ መጨረሻ ሕዝብ. የተቀረቡ እንቶታት ኣሉ።)

ዝበዅም ዘሓለፉ 15 ዓመታት ብውሕዳት ውልቀ ሰባት ፈጊሙ ክብል ዝፀንሐ ሕብቶም ዝሓለፍናዮም ውሑዳት ዓመታት ድማ ናይ ተቓውሞ ቅርጺ እናሓዘ ዝምፅእ ዘሎ ካብ ዞባ ምዕራብ ትግራይ ወረዳ ሀለምትን ገለ ውልቃዊ ረብሓኦም ዝተንከኦም ውልቀ ሰባት ብሓገዝ ኣብ ኣመሪካ ዝርከብ እድር ለጎንደር ወልቃይት ጠገዴ ፡እድር ጎንደር ሕብረትን ዝተባህሉ ማሕበራት ኣብ ዕቤት እቲ ይምልከተና ዝብልዎ ከባቢ ቀጥሒንቲ ሰናይ ልምዓታዊ ስራሕ ኢዶም ከየውሰዉሉ ንዋቶም ንሃገራውን ንምውዓል ንቶም ብውታዊ ቕሬታ ዝተኣከበ ውልቀ ሰባት ናይ ገንዘብ ፡ምራል ፡ሓሳብን ውዱትን መሉእ ሓገዝ ብምግባር ነበርቲ እተን ኣርባዕተ ወረዳታት ትግራይ ናይ ኣምሓራ መንነት ከም ዘለዎምን ብመንነት ናብ ዝመሰሉዎም ብፌደራሽን ምክር ቤት ፡ክልል ኣምሓራ ርኽም ክልሎት ናይ ፌደራል ኣካላትን ሰም ዝበፅሑ ብዝተፈላለየ መልክዕ ተጋዊሑ እዩ።

ብ ጉዳይ ሕጋዊ ንምምላስን ንኽጋዋሕን ሰንደቕ ጋዜጣ ሕታም 28/2008 ዓ/ም ኣዳሚቒ ከቕርቦ ፈቲና እዩ። ካብዚ ብተወሃኒ ካልኦት ብሓይሊ ትምክሕቲ ዝውንኑ መረኸብቲ ማዕኸናት እናተጋወሓን እናሰፍሐን መጺኡን ይመፅእ ኣሎ። ካብዚ ብምስጋር ድማ እቶም ኣብ ወሳኢ ዝርከቡ እድራት ሚልዮናት ዶላራት ነዚ ዓላማ ንምውዓል ምድላዋቶም ወጊኖም ስሓብ ሆገንዛ ናይ ምልዕዓል ስራሕ ንምስራሕን ካብ ጎደሎምን ኣብዛሓ ወረዳታት ጎንደርን ገንዘባዊ ሓገዝ ዝግበረሎም በሰም ብቕሊ ስራሕ ናብ ምዕራብ ትግራይ ብብዝሓት ብምእታው ነበርቲ ንምግባር ኣብ ዘተዳለዉሉ እዋንን ገለ ካብ ነበርቲ ክልል ኣምሓራ ነዚ ምንቅስቓስ ንምድጋፍ ኣብ ጎኖም ደው ኣብ ዝበልሉ ሳዓትን ውሑዳት ካድሬታት ኣመራርሓ ብሕጹን ኣጀኽም ግና ብሰውኑ ኣብ ዝበልሉ ኩነት ከም ተጋሩ ተበራርና ሕለናዶ ዝብል ሕቶ ከተልዕል ይገብረካ። ናይዚ ምልክት እቲ ሎሚ ቅን ብፌስ ቡክ ዝተዘርጋሐ ናይ 13 ደቒቓ መላዓዓሊ ቪድዮ/ምስሊ/ ኣብ ምድረ ቋራ ይኣየድ ኣብ ምድረ ኣርማጭሆ ዳላትን ኣመራርሓ ብሕጹን ኣይፈልጥን ማለት የዋህነት እዩ። ብዙሕ ሰብ ዘተረኽበሉ ምልዕዓል እንትግበር ኣብ ላዕሊ ዶሃሉ ኣብ ታሕቲ ዘሎ

ስለዝኾነ ኣብ ትግራይ ከም ሕወሓት እንታይ ስራሕቲ ይሰረሓሉ ኣሎ ዝብል ናይ ብዙሓት ተጋሩ ሕቶ እንተኾነ ብምሽጥር ይሰረሓሉ እንተሃልዩ ዕቢ ቕ ፡ከይኑ ግን ሀወሓት ኣብ ጉዳይ መሬት ተዘናጊዓ እትሀንሕን ኣብ ኣፉን ስርቡተን ጉጉን ሰማገር መንግስቲ ኢፌዴ ክልላት ኣምሓራን ትግራይን እንትካየዳ ዝነበረ ናይ ሕወሓት ቅንዕና ናይ ብሕጹን ተንኩል ዶሕ ... ንኣብነት ኣብቲ ንሁር ከባቢ ብንጹሩ ዝውሰድ ኮይኑ ኣብቲ ሕ/ሰብ ክልተ ብሄራት ማለት ተዛረብቲ ትግርኛን ተዛረብቲ ኣገውኛን ተሓዋዊሶም ዝነብሩሉ ካብ ሰቖጣ ክሳብ ኣበርገለ ፈናርዋ ተዛራቢ ትግርኛ ዲኽ ተዛራቢ ኣገውኛ ኣብ ዝተሓላተቱሉ እዋን ብወገን ብሕጹን ዝተኣለመ ተንኮል ነቲ ክልቲኡ ቓንቋ ብማዓረ ዝኽእል ህዝቢ ትግርኛ ተኽእልዶ ተባሂሉ እንትሕተት ኣይፋሉን ዝብል ብርእሱ ነቕኒቑ ምልክት ክርኢ ብእንግሩ ኣገውኛ ትኽእልዶ ዝብል እንትሕተት እወ መልሲ ንኽህብ ውሽጢ ውሽጢ ውሽጢ ተሰሪሑሉ ኣብ መብዛሕትኡ እንትዕወቱሉ ኣብ ውስንቲ ከባቢ ፈናርዋን ብኽፋል ኣበርገለን ፈሺሉ ብዙይ ድማ ፈናርዋን ከፊል ኣበርገለን ናብ ትግራይ እቲ ብዙሕ ባብያታት ናብ ኣምሓራ ክኽለል ተገይሩ፣እዚ መበገሲ ሕንዛፀ ክልላት ስለዝነበረ ብዙሕ ሕቶታት ኣይተልዓሉን። ካብ ክልልና ወጻኢ ኣብ እንሪአሉ ድማ ካብ 1998 — 2000ዓ/ም ናይ ዶግበእኒ ክልል ሕቶታት ሶማል ምስ ኦሮምያ ፡ክልል ደቡብ ምስ ኦሮምያ ብኸልቲኦ ወገናት ሕቶ ዝተልዓሰሉ ከባቢታት ብፌደሬሽን ምኽርቤት ናብ ረፈረንደም ከቕርብ ብምግባር ልክዕ ይኹን ደ ስ ን ዕልባት ተገይሩሉ እዩ።ንኣብነት ኣብ ሞንጎ ክልል ሶማልን ኦሮምያን ናይ ዶግበእኒ ካብ መኢሶን ጥቓ ኣዋሽ ክሳብ ቦረና ኪንየ ሞያለ ዝበልቕ ብዙሓት ወረዳታትን ጣብያታትን ዝሓቑፈ ነይሩ።እብዙይ ክልቲኦም ክልላት ኮሚቴ ኣዋቒሮም ሓቢ መንግስቲ ቀበሌ ረፈረንደም ዘበዕሕ ናይ ሰብከትን ሓያሉ ሚልዮናት ቕርሺን ኣሕሊቶ ኩንታላት ስርናይን ፋብሪካን ብሳቡ ድማ ንመራሕቲ ጎባን ዓዲዩቲ ዓድን ተሰሚዑ ኣካላትን ክዕደሉ ድሕሪ ምጽናሕ ከም ተዛረበ ቋንቋኦም ... ስሙ ኣብኦም ... ቕልጥፍነኦምን ጣብያታትን ወረዳታትን ረኺቦም። ኣብ ምክልኻል ሰሙታት ... ደ ኸም ሁሸባዊ ምሕደራን ዝነበሮ ክልል ሶማል ዝሓሸ ኣወቃቕራ ኮሚቴ ምደባ ቕርሽን ስርናይን ዝነበሮ ክልል ኦሮምያ ብዝበለፀ ከዕውትሉ ክኢሉ እዩ። ብዙሓት ጣብያታት ሶማል ኣብዚ ሐዚ እዋን ኣብ ምትርምራም ይርከቡ። ... ታሊልና ናብ ኦሮምያ ኪድና ሐዚ ደቅና ቋንቋኦም ገዲፎም ብኦሮምኛ ብማዲ ይማሃሩ ኣለዉ፣ ብዘይ ቋንቋናን ዘይናትና መሓደርትን ንምሕደር ኣለና ይብሉ። ኮይኑ ግን ዘይምለስ ነስሓት ውሳነን ምኺኑ ግን ብዕሊ ተረዲኦም ኣለዉ።

... ኣብ ላዕሊ ዝተግለፀ ኣባና ንኸይደግም እንታይ እንትገበሩና ኢዩ ዝሓይሽ ካም ተጋሩ

ከባቢታት ወልቃይት ፀገዴ ሰሩዓት ደቂ ናይገዝኢ ምኽንያም እቲ መሰረቱ ዘይጠፍእ ቤተመንግስቲ ናይገዝግን ተዛረብቲ ትግርኛ ምኽንያምን ዘተሓላትት ስለዘይኮነ ሓተታ ዕሉፍ ኣየድልየን። እንታይ ደኣ ገለ ብጉርሒ ገለ ብገርሀ ከይንዘናጋዕ ... ኣሎን ብሕጹን ነቲ ናይ ውሽጣዊ ክልላዊ ቅብልንቲ ንምዕባዝ ህዝቢ ዶሓትት ኣሎ ብዝዝበል ብግልፂ ሕቶ ንፌደራሽን

...ሙሉእ ክቸርዋ ስለዝኽእል ክይተገራህን ምዕናሕ ስለዘድሊ እዩ። እዚ ምልክት ትንኮላ ኣብ ዝተራእየሉ ከባቢታት ምዕራብ ትግራይ ጥራሕ ሰሪሕኻ ዝድቀስ እንተይኮነስ ኣብ ገለ ከባቢታት ራያ ብፍላይ ወረዳታት ራያ ኣላማጣ፣ኦፍላ ከተማታት ኮረምን ኣላማጣን እውን ክስረሐሉ ኣለዎ።ነዚ ድማ ብግልፅን ብውሽጣዊ ስርሒትን ክፍፀሙ ዝግበኦም ስራሕቲ ኣለዉ

ሀ.ብግልፂ ክስረሐሉ ዝግባእ

1. ምዕልባዊ ፓርቲ ሕወሓት ብብርኪ ትግራይ ዝተጣየሹ ተናሓናሕቲ ፓርትታት ኣብ ልኣላውነት ክልል ትግራይ ኣብ ምዕልባዊ ወሃኒትም ናይቲ ክልልን ሃገርን ዕብየት ንምርግጋፅ ቀዋምን ምትእምማንን ዝንረእሉ ግዘ ይናፍቑና ኢሉ። ኢቲ ...ዘ ዘለዎ፣ እዋን ድማ ንዚ ዝጠልብ ብምኻኑ ምስትውዓል ይሓትት። ኣብ ክልል ኦሮምያ ዘለዉ ተቓወምትን ገዛኢ ...ሆይዶን ኣንተረሲና ኣብ ጉዳይ ልኣላውነት፣መሰል ድሕንነትን ተጠቃምነትን ህዝብን መሬትን ኦሮምያ ውሁዳትን ብመሬትን ኮይናም ይረእዩ።

2. ኣብዚ ወረዳታት ዘሎ ስእነት ሰናይ ምምሕዳርን ናይ ሕ/ሰብ ምስልቻውን እንዐርዐርትን ስለዝፈጥር ነቲ ዝለዓል ዘሎ ገለ ሓቶታት ድኸነ. ባይታ ባዕልትና ንፈጥረሉም ስለዘለና ብቕልጡፍ ዝእረመሉን ስርዓትን መልክዕን ዝሕዘሉ ኩነታት ክፍጠር ኣለዎ። ናብ ወረዳታት ምዕራብ ትግራይ ዝላኣኹ ሸምገልታት ዘበን ወረዳን ኣመራርሓ፣ናይ ፍትሒ ኣካላት ኣብ ከባቢ ትግራይ ትሓት ኣፈፃፀማ ስራሕን ጥፍኣትን ዘለዎም ብመቕፃዕቲ ምልኣኽ፣መምህራን፣ ሰብ ሞያ ጥዕናን ክልኦትን ድማ ክም መጀመሪ ስራሕ ክኾን ዝተፈረደሉ ከባቢ እዩ።እዙይ ድማ ኣብ ናይቲ ከባቢ ልምዓትን ሰናይ ምምሕዳርን ዓብይ ...ሉታዊ ዕልዋ ኣለዎ ።

3. ኣብ ከባቢ ኣብ ልምዓት ተጠቃሚ ዝኾንሉን ብተጠቃምነት ካብቶም ኣብ ጎረቤቱ ዝርከቡ ወረዳታት ክልል ኣምሓራ ዘሎ ተጠቃሚ ልምዓት ኮይኑ ኣብ ዝሪኦሉ ትግራዋይነቱ ኣጠናኺሩ ዝቕዕለሉን ንዝመፁ ተፃባእቲ ኣንፃር ትግራዋይነቱ ኣሐይሉ ዝቃለሰሉ ኩነታት ስለዝፈጥር ኣሐይልካ እንተዝስረሓሉ። ብተወሳኺ ካብ ምዕራባዊ ትግራይ ወሃኢ እንተሪኢና ... ብድርቲ ዝተጠቕዑ ወረዳታት ክልል ኣምሓራ ዋግህምራን፣ራያ ቆቦን እኹል ናይ ሰብን እንስሳን ቀለብን መተ ማይን ... ብእንዛሩ ድማ ኣብ መዳበብቲ ክልል ኣምሓራ ዝርከባ ወረዳታት ትግራይ ጣንቋ ኣበርገለ፣ሰሓርቲ ሳምረን ...ዮን ንሰብን እንስሳን ዘድሊ ቀለብን መስተ ማይን ካብ ጅማሮ ሓሊፉ ዝረአ ስራሕ ኣሎ ዘብል ኣይኮነን፣ ራያ ቆቦ ብናይ ... ምድሪ ማይ ብመስኖ ሰሚዑ ብእንዛሩ ድማ ቀዲሙ ዝተጀመረ ስራሕቲ መስኖ ራያ ትግራይ እንተተተግብረ ነባሪ ህዝቢ ... ንገሮ ... ልምዓት ...ብል ናብ ክልል ኣምሓራ ... ክም ራያ ቆቦ ክንለምዕ ኢና ዝብል መንፈስ ... ሓሳብ ህዝቢ ዝፈጥር ምዕባይ ስለዘየድሊ ቅልጡፍ ምፍትሒ እንተዝግበረሉ።

4. ናይቲ ከባቢ ህዝቢ ትግራዋይነቱ ብገዛረቦ ቋንቋ ጥራሕ ዝግለፅ እንተይኮነስ ስነ-ልቦና ናይቲ ማሕበረሰብ እውን ምስ ትግራይን ትግራዋይነትን ብኣወንታ ዝዕለወሉ ስራሕቲ ምስራሕ የድሊ።

ለ. ብውሽጢ ስርሒት ክፍፀሙ ዝግበኦም

1. ንቶም ካብ ሕጊ ወፃኢ ኮምቱ ኣጣይሽዎ ኣብቲ ከባቢን ወፃኢን /ኣብ ኣመሪካን ኤውሮፓን ክልኦት ሃገራትን/ ዝንቀሳቐሱ ዘለዉ ኮሚቴን ኣባላትን ጉዕዘኦም ዝሰናኸለሉን ኣብ ዝተንዓዝዎ ዕንቅፋት ንኽጋጥሞምን ተስፋ ክቖርፁን ኣሐይልካ ምስራሕ የድሊ። እዚ እውን በቲ ኣብቲ ዝተንቀሳቐስዎ ቦታ ብዘለዉ ትግራዎትን ናይ ትግራዋይነት ጣዕሚ ጠንቂቶም ዘሬልጡ ኣካላትን ብምሽጥር ክስራሕ ይኽእል እዩ። እቶም ኣባላት ጉዕዘኦም ዘቋርፁሉን ካብ ሕ/ሰብ ኮላይ እውን ካብ ቤተሰቦም ዕዕንቶ ንኽሓድርዎ ምስራሕ የድሊ። ብዙይ ዘይምለሱ እንተኾይኖም ግን ካብ ሕ/ሰቦምን ቤተሰቦምን ዝንፃሉሉ ስርሒት ምስራሕ።ነዚ ሓሳብ ዘንቀሳቕሱ ኣባላት ኮሚቴን ተሓባበርቶምን ካብ ማሕበራዊ ግልጋሎት ክግለሉ ምስራሕ፣ሆቴል፣መኪና ወዘተ ንኽጥቀሙ ኣብ ዝቐርቡሉ ንሰብ ንብረት ብምንቃሕ ግልጋሎት ንኸይረኽቡ ብምግባር ግደ ትእም ንኽዋፅኡ ምስራሕ የድሊ።

2. እዚ ኩነት ቶላ/ምዕራብ/ ትግራይ ምስቲ ከባቢ ከበሳታት ትግራይ ስነልቦናውን ማሕበረ ኢኮኖምያዊ ረኽቢ ክድልድል ... ምግባር።ወረዳታት ወልቃይት ሀገዶን ታፍታ ሑመራን ካብቶም ዝሓለፉ ስርዓታት ኣትሒዙ ክሳብ ሐዚ ማሕበረ ኢኮኖምያዊ ረኽቡን ማእኸሉን ክተማ ጎንደር ጥራሕ ንኽገብር እዩ ተፈሪዱዎ። ናይ ንግዲ ሽቓጥ ካብ ፍርያት ሩብራ ... ትምህርቲ ዝንዓዝ ናብ ጎንደር ፣ናይ ሱዳን ... ሕክምልትን ፍራፍረታትን ዝቐርበሉ ካብ ጎንደር ንተወሳኺ ናይ ግሊ ትምህርቲ ... ዝኸበሉ ብመላ ማ፣ኣብ ከባቢታት ምዕራባዊ ትግራይ ተፋሓሪሑ ሓረሉ ቕርሺ ዝቑፀረ ደቁ ዘምህረሉን ህንፃን ... ዝርከበሉ ...ኣብ ከባቢታት ምዕራባዊ ትግራይ ... ስነልቦናውን ማሕበረ ኢኮኖምያውን ዕዕንቶ ፈጢሩ ንገለ ኸፋል ... ዘይነሱን ጎንደር ወዘተርፈ....እዚ ሓያል ዝኾነ ስነልቦናውን ማሕበረ ኢኮኖምያውን ...

ደረሰን ዘይብሉ ሽቶማ ክይመፅእ ክልከላ ዕልዋ ክሓድሮ ብምግባር ብእንፃሩ ምስ ከበሳ ትግራይ ዝህሉ ረኽቢ ንምጥንካር ደማ ፡-እቲ ሽረን መቐለን ዘርክቡ ዓበይቲ ነጋዶ ብፍሉይ ብምንግጋርን ናይቲ ክልል ድጋፍ ብምግባርን ብብርክ. መከፋፈሊቲ ካብ ኩሉ ዓይነት ንግዲ ካብ ጎንደር ካብ ዝመፅእ ንብረታት ብዝሓሰረ ዋጋ ወይም ተመጣጣኒ ብዝኾነ ዋጋ ሙሉእ ብሙሉእ ዝሽፍንሉ መንገዲ ምፍጣር፡፡ካብ ሽረን የተላቐቑ ብሉግዲ/መስመር መራኸቢ ሱዳን ትግራይ/ ተጠናኺሩ ክሰረሓሉን እቲ መስመር ንኽጠናኸር እጥቢቕካ ምሕጋዝን ምስ ሱዳን ምዝርራብን የድሊ፡፡

ኢትዮጵያ ትግራይ ብፍላይ ደርፍታት ትግርኛ እንተረኢናዮ ኩሉ ዓውዲት ስም ከባቢታት ትግራይ ካብ ሽረ ዝምለስ ለ፡፡እዚ በመሰረቱ ብምእራም ወልቃይት ፀገዴ፣ፀለምቲን ሑመራን ዘይተተ ክኾውን ጥበበኛታት ክሓስብሉ ምግባር ምኽንያቱ ብቛንቋ አምሓርኛ ዝድረፉ ናይ ከባቢታት ጎንደር ዜማታት እንተረኢና ሓዚ እውን ዘይገደፎም ሕማም ስም እዞን ከባቢታት ክይሀዉዑ እይሓልፉን፡፡ ስለዝኾነ ብዕሒት ስነ ጥበብ አብ ስነልቦና ወድሰብ ዓብዩ ዕልዋ ስለዘለዎ ክንሰርሓሉ ይግባእ፡፡ተውልዲ ቆላ ትግራይ /ወልቃይት፣ፀገዴ፣ቃፍታ፣ፀለምቲ /ልዕሊ ታሪኽ ጎንደር ብታኽ አኽሎምን ይ[illegible] ናተይነት ስምዒት ክሓድሮን ምግባር የድሊ፡፡ልዕሊ ታሪኽ ሃፀይ ቴድሮስ ዳርድንበር ኢ/ያ ንኽኸበር ላዕልን ታሕትን አብ ምባል ናይ ዝሓለፈ ሃፀይ ዮሃንስ ራብዓይ ጅግንነት ፈሊጡ ክሕበነሉን ክኾርዐሉን እንተዝግበር ተግባራት ትምክሕቲ አምሓራ ማለት እውን ካብ ቀደም ብተዋረድ ዝመፀ ክፍኣትን ሕሶትን ትግራዋይ ናይ ምዕላም ሸርሒታቶምን ብወረ ብምግዋሕን ብእንፃሩ ደማ ልዕልንትን ብሄርተኛነትን ተጋሩ ሓፍ ንምባል ብውሽጣዊ ስብከት ንኽጋዋሕ ብምግባር ዕልዋታት ምፍጣር፡፡

3 ግደ መራሕቲ ሃይማኖት፡-

እብቲ ከባቢ ዝበዝሕ ተኸታሊ እምነት ኦርቶዶክስ ተዛራቢ ቛንቋ ትግርኛን ብምኻኑ አብ እብያተ ክርስትያናት ዝግበሩ ስብከታትን አገልግሎታትን ካብ አምሓርኛ ወፂኡ ብትግርኛ/በቲ ናይቲ ህዝቢ ቛንቋ/ ክኸውን ምግባር፡፡

ናብቶን እብቲ ከባቢ ዝርከባ እብያተ ክርስትያናት ዝምደቡ ገበዝት፣አቕሽትን ድያቆናትን ደቂቲ ከባቢ ክም ዘለዉ ብተወሳኺ ሙሉእ ብሙሉእ ተዛረብቲ ትግርኛ ካብ ዝኾኑ ከበሳታት ትግራይ ዝምደቡሉ ኩነታት ብምምችቻው እቲ መስበኺ ቛንቋ ትግርኛ ክዕብልል ምግባር፡፡ እዚ ይ ማለት እቲ ሓዚ ዘሎ ናይቲ ከባቢ ናይ እብያተ ክርስትያናት አገልግሎት ቛንቋ አምሓርኛ ናይ ዘራምዱ ጎንደሮትትን ጎጃሞትትን ዝዓብለልዎ ስለዝኾነ እዩ፡፡

4 ናይቲ ከባቢ ተወለድቲ ዝኾኑ ተለማዕነን ዘለዎም ዓበይቲ ዓዲ፣መራሕቲ ሃይማኖትን ሃፋትምን እቲ ትግራዋይነቶም ክ[illegible]ውሎም ነቶም አብ ሞንጎኦም ዘለዉ ሰብኸም ዘምፅኡሉ ኩነታት ንምፍጣር ምንግጋርን ምርድዳእ ብምፍጣር [illegible] ምግባርን ብፍሉይ አቓሪብካ ምሓዝን የድሊ፡፡

5. ነባራት ተወለድቲ እቲ ከባቢ ብስራሕ መንግስትን ብግላዊ ስራሕትን አብ መላእ ከበሳታታት ትግራይ ካብቲ ዝነበርዎ ዘሌሽ ስራሕ ክሰርሑ ምግባርን ምስ ነጋዳይ ጥቡቕ ባይታ ምፍጣርን፡፡ ብእንፃሩ ናብ ምዕራብ ትግራይ ከበሳታይ/ናይ ደጉ ትግራይ ስብ/ ብበዝሕን ተዋሚ ናብራን ዝመርሐሉ ኩነታት ምፍጣር አገዳሲ እዩ፡፡

6 ሓደሽቲ ናይ ሰፈራ ጣብያታት ብምጥያሽ አብ መስመር ሽራሮ ሑሞራ ፍቓደኛታት ደቂ ወልቃይት ፀገዴ እብዝሕ ሕዚልካ ካብ ክሊእ ከባቢ እውን እታሓናፈፅካ ምስፋር፡፡ አብ ጠረፍ ክልል አምሓራ ዝርከባ ጣብያታት ወልቃይትን ፀገዴን የማ ካብ ከባቢታት ትግራይ ሰፈርቲ ብቀዋምነት ዝሰፍሩሉን አብ ሕርሻን ንግድን ክነጥፉ ብምግባር ልቓሕቲ ብቐሊሉ ኸሁ ብምግባር አብ ግብረ ሸለል ብምባል ብቐዋምነት ዝነብሩሉ ባይታ ምምችቻው፡፡

7 አብ ምንን ደቂ አባት ምዕራብ ትግራይን ንስራሕ ዝኸዱ ከበስቶት ተጋሩን ብመብስቦ ብስፍሓት ብምውሳብ ሓድነት ተጋሩ አዘዩ ንኽጥንክር ምስራሕ የድሊ፡፡አብ መወዳእታ ከምዚእም ዝአመሰሉ ዝላዓሉ ሕቶታት ዝከታተል ውሽጣዊ ምስጢራዊ/ ክምቲ ብምቅቓም

መርትዖታት የናዲ ብወገን ሓይሊ ትምክሕቲ አምሓራ ዝግበሩ ውሽጣውን ደጋውን ምንቅስቓሳት ብትኹረት ምክትታል

የርክብ